

Høringsnotat

Biblioteksplanen 2019-2023 - resumé af indkomne høringsvar

5. september 2019

Sagsnummer
2018-0219620

Dokumentnummer
2018-0219620-31

Københavns Biblioteker sendte den 20. juni 2019 udkast til *Biblioteksplanen 2019-2023* i offentlig høring. Høringsfristen udløb den 30. august 2019. Der er indkommet 19 høringsvar i alt.

Dette høringsnotat indeholder et resumé af høringsvarene grupperet efter biblioteksplanens fire fokusområderne. I forlængelse heraf følger to afsnit om hhv. ressourcer og borgerinvolvering, som flere høringsvar indeholder bemærkninger til. Der er i notatet lagt vægt på at give de hovedpointer, der er med til at kvalificere biblioteksplanen som en generel plan for biblioteksudvikling, mens de bemærkninger, der vedrører de enkelte biblioteker, er videregivet til relevante parter. For en nærmere gennemgang af kommentarerne, henvises til høringsvarene i deres fulde længde, som de fremgår i bilag 4, *Biblioteksplanen 2019-2023 - høringsvarene i fuld længde*.

Det bemærkes, at der er indsendt høringsvar fra Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter, mens de øvrige faggrupper, der er ansat på bibliotekerne, ikke har afgivet høringsvar.

1. Det fysiske bibliotek

Betjening og personale

I relation til arbejdet med nye betjeningsformer, anfører Amager Øst Lokaludvalg, at tilstedeværelse af uddannet personale vægtes højt. Det samme gør Bispebjerg Lokaludvalg, der pointerer vigtigheden af, at biblioteket har et biblioteksfagligt personale, som er fysisk tilgængeligt og kan rådgive om materialer. Og Indre By Lokaludvalg noterer sig, at borgerne ønsker folk i biblioteksrummet, og at der skal være et værtsskab, for at man føler sig velkommen. Også Buster Björkman anser det betjente bibliotek for helt centralt, med ansatte, som er tilstede i rummet og kan formidle, være opsøgende og samarbejde med lokalområdet. Mere specifikt nævner Nørrebro Lokaludvalg, at selvbetjening og digitale løsninger kan have negative konsekvenser for de svageste, idet digitale løsninger ikke udgør en 1:1 erstatning for betjent åbningstid for udsatte borgere.

Hvad angår intentionen om at tilpasse den betjente åbningstid til brugernes behov, pointerer Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter, at en udvidelse af den betjente åbningstid fordrer ændrede prioriteringer eller flere ressourcer. Kgs. Enghave Lokaludvalg ser

Biblioteksudvikling og
Hovedbiblioteket
Bibliotekssamarbejde
Krystalgade 15
1172 København K

EAN-nummer
5798009780249

gerne, at der kommer betjening om aftenen og i weekenden, men nævner samtidig, at det udfordrer politikken om selvbetjent åbningstid.

Derudover fremgår det af planen, at det tilstedeværende personale i biblioteksrummet altid skal være tilgængeligt for borgerne. I den forbindelse nævner Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter, at personalet kan have svært ved at håndtere forskellen mellem selvbetjent åbningstid og åbningstid med betjening. Desuden kan de ansattes arbejde med at engagere flere borgere og være mere opsøgende medføre, at borgerne kan komme til at opleve problemer med reelt at blive betjent, hvis personalet er i gang med en opsøgende, målrettet dialog med et antal borgere et sted i biblioteksrummet.

Udviklingen af nye kompetenceprofiler hos medarbejderne bakkes op af Brønshøj-Husum Lokaludvalg, som mener, at der ikke kun er brug for de biblioteksfaglige kompetencer. Der er i lige så høj grad brug for profiler, der kan arbejde med frivillighed, forståelse for kultur og sociale netværk og opsøgende arbejde. Udvalget ser derfor gerne, at der ansættes lokale ildsjæle, som kan mobilisere de lokale institutioner, foreninger og borgere. Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter mener derimod, at der gennem årene allerede er sket en kraftig udtynding af personale med biblioteksfaglig baggrund, og at der bør være grænser for denne udvikling.

Indretning og placering

I forhold til indretning, anfører Amager Vest Lokaludvalg, at borgerne både efterlyser mulighed for ro til fordybelse, samtaler i mindre grupper og borgeraktiviteter. Hvis bøgerne opbevares på et depot, kan der frigives plads hertil. Amager Øst Lokaludvalg angiver også, at borgerne efterspørger lyse, trygge og indbydende rammer med ro til fordybelse og plads til at mødes. De fysiske bøger skal dog ifølge udvalget have stort fokus, præsenteres indbydende og være i øjenhøjde, hvorfor der ikke er opbakning til lavere reoler. Dette er Niels Jarler enig i, idet han mener, at læsning og litteratur for mange mennesker er en kontemplativ aktivitet og praktiseres alene. Med færre bøger, og endnu færre bøger på åbne hylder, er det ifølge ham blevet svært at bruge litteraturen på den måde på Københavns biblioteker. Endelig mener Indre By Lokaludvalg, at mødefaciliteter bør være en af bibliotekernes kerneydelser.

Hvad angår brugergrupperne, anfører Morten Stryhn, at der er for meget fokus på de hyppige brugere, som ikke kun låner materialer engang imellem, og han kommer i den forbindelse med konkrete forslag til, hvordan man kan indrette biblioteket mere brugervenligt. Også Nørrebro Lokaludvalg omtaler bibliotekets brugergrupper, idet udvalget pointerer, at der ikke kun skal være fokus på børnefamilier og studerende, men tilbud til alle aldersgrupper, også de ældre. Ældrerådet tilslutter sig denne betragtning. De mener, at man bør tilgodese den ældre kernegruppe af biblioteksbrugere ved at tilbyde målrettede aktiviteter på de lokale biblioteker, alternativer til de digitale systemer og mulighed for vejledning samt rolige læsezoner og andre mødesteder. Derudover mener Ældrerådet, at det i planen bør skrives ind, at tilgængeligheden på bibliotekerne ved nyindretning og relokalisering altid skal tænkes ind.

I forhold til placeringen, nævner Bispebjerg Lokaludvalg, at de savner en beskrivelse af, hvilken rolle biblioteket kan spille i et udsat byområde og ønsker, at det bliver undersøgt, hvordan bibliotekerne kan nå ud til områder af byen, som er mere isolerede og udsatte. Indre By Lokaludvalg har i højere grad fokus på, at bibliotekerne skal ligge centralt i de bydele, de betjener, og være nemme at komme til. Samtidig nævner udvalget, at det ikke bør komme på tale at flytte lokale biblioteker pga. dårlig bygningsvedligeholdelse. Det er grøn politik at reparere på bygninger. Man bør ikke forlade dem uistandsat eller nedrive dem.

Hvad angår samlokalisering, oplever Nørrebro Lokaludvalg synergier ved at samlokalisere bibliotek, kulturhus og idrætshal. Christianshavn Lokaludvalg anser det for praktisk visse steder i byen. Men forudsætningen for, at de kan støtte samlokaliseringer er, at biblioteket står som en selvstændig institution, så samlokalisering kommer til at betyde samarbejde, ikke sammenlægning. Ældrerådet foreslår, at der arbejdes videre med udviklingen af pop-up biblioteker på udvalgte lokationer.

Der er i flere høringssvar givet konkrete bud på placeringen af udvalgte biblioteker, herunder i svaret fra Bispebjerg Lokaludvalg, Brønshøj-Husum Lokaludvalg, Kgs. Enghave Lokaludvalg og Østerbro Lokaludvalg. For en nærmere beskrivelse henvises til de enkelte høringssvar.

Profilbiblioteker og partnerskaber

Valby Lokaludvalg er positivt indstillet overfor profilbiblioteker, hvis profilen er en overbygning til et "basisbibliotek". Det samme er Vesterbro Lokaludvalg, der samtidig nævner, at udviklingen af profilbiblioteker og indgåelsen af strategiske partnerskaber bør ske i tæt samarbejde med lokalområdet.

Niels Jarler vurderer også, at det er en god idé, men påpeger, at det kræver mere og bedre omtanke end hidtil. Man bør således overveje, om det pågældende profilbibliotek løfter en kommunal biblioteksopgave og hvilken rolle eksterne aktører rimelig set skal spille i udviklingen af profilerne. Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter gør opmærksom på, at en intelligent tilpasset samling på profilbibliotekerne fordrer en omkostningskrævende udvikling af det IT-system, der fordeler materialerne. Alternativt, at profilbibliotekerne arbejder med stationære samlinger. Og endelig nævner Christianshavn Lokaludvalg, at deres borgerpanelundersøgelse viser uvilje mod profiltanken.

Hvad angår partnerskaber, anfører Indre By Lokaludvalg, at bibliotekerne har overtaget funktioner, som før lå i foreningsregi, eksempelvis foredragsarrangementer. Biblioteksplanen bør derfor beskrive, hvad bibliotekerne kan tilbyde, og hvad foreningslivet kan tilbyde. Udvalget mener i forlængelse heraf, at bibliotekerne er ved at udvikle sig til kulturhuse. Hvis man skal gå den vej, skal det ske på baggrund af en overordnet politisk besluttet strategi. Udviklingen skal ikke drives af, hvad bibliotekernes ansatte synes, at deres bibliotek skal tilbyde. Mere specifikt opfordrer det lokale miljøcenter "Miljøpunkt Indre By & Christianshavn" Københavns Kommune til at indtænke det bydækkende projekt NaTur i Byen som et aktuelt eksempel på et varieret bibliotekstillbud.

Tryghed

Nørrebro Lokaludvalg er glade for, at der er fokus på biblioteket som et trygt opholdsrum, særligt i den selvbetjente åbningstid. Indsatserne i biblioteksplanen for at skabe øget tryghed er nyindretning og flere brugerdrevne aktiviteter. Udvalget sætter pris på, at flere foreninger og borgere inviteres ind på bibliotekerne, men mener, at man skal passe på med at erstatte den daglige bemanning med frivillige aktiviteter for at øge trygheden.

Christianshavn Lokaludvalg værdsætter også personalet, idet udvalget anfører, at mere personale samt betjening om aftenen, i weekenderne og på helligdage er vejen frem for et trygt og fagligt tilfredsstillende bibliotek. Også Ældrerådet anser bemanning af bibliotekerne som den mest optimale måde at skabe trygge rammer. Bispebjerg Lokaludvalg lægger også vægt på, at biblioteket opleves trygt, og at der er nogle aktiviteter i huset, at man inviteres indenfor. Mens Indre By Lokaludvalg mener, at man skal passe på med at tale utrygheden op. Forbedringen af de fysiske rammer bør foretages, fordi man vil skabe et godt miljø, et behageligt sted og rare omgivelser for bibliotekets brugere, ikke for at afhjælpe utryghed.

2. Det digitale bibliotek

Digital dannelse og hjælp til de digitale tilbud

Hvad angår det digitale bibliotek, savner Vanløse Lokaludvalg et fokus på digital dannelse og foreslår derfor, at hjælp til borgernes adfærd, kildekritik og navigation i den digitale verden kommer til at udgøre et indsatsområde. Amager Øst Lokaludvalg nævner også ønsket om hjælp til brug af teknologi og digitale platforme. Og Valby Lokaludvalg foreslår, at man hjælper borgerne med den øgede digitalisering ved at etablere en frivillig "digitalvagt" ordning.

Synlighed og brugervenlighed

Bispebjerg Lokaludvalg anfører vigtigheden af, at man udvikler det digitale bibliotek, eksempelvis gennem optimering af eReolen på materiale-delen og brugervenligheden. Christianshavn Lokaludvalg er enig i, at bibliotekernes digitale udbud skal være mere synlige og brugervenlige, hvilket bør ske gennem et landsdækkende samarbejde. I første omgang bør der således anvendes ressourcer på at forbedre søgefunktionerne. Derudover bør det være muligt at foretage flere digitale lån pr. måned og få adgang til flere titler på eReolen. Inspirationen til ny litteratur bør komme fra de faguddannede bibliotekarer, ikke fra personaliseret indhold på bibliotekernes digitale platforme.

3. Litteratur og læsning

Fokus på fysiske materialer

Ældrerådet anfører, at det er vigtigt, man bevarer et fokus på udlån af fysiske materialer. Amager Vest Lokaludvalg er af samme opfattelse, idet konklusionen på de afholdte borgermøder har været, at alle er glade for de fysiske bøger, herunder for at gå på opdagelse blandt reolerne. Ligeledes bakker Amager Øst Lokaludvalg op om, at der i planen er fokus på litteratur og læsning og dermed, at fysiske bøger og

præsentationen af dem prioriteres. Kerneopgaven er at sikre udlånet af bøger og have tilstrækkeligt af dem. Også for Valby Lokaludvalg er litteratur ifølge deres hørings svar kernen i et bibliotek.

Formidling af litteraturen

Det fremgår af biblioteksplanen, at dele af samlingen tilpasses lokale ønsker og behov. Til det anfører Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter, at det er svært at se enkle løsninger på denne målsætning, så længe materialesamlingen fordeles flydende af et IT-system.

Bibliotekerne vil også skabe flere inspirerende udstillinger i biblioteksrummet. I relation hertil foreslår Brønshøj-Husum Lokaludvalg, at man bør tænke i at udstille bøger og inspirerende materiale i de tilknyttede kulturhuse, børne- og ungeinstitutioner og gerne decentralt hos samarbejdspartnere. Derudover skal biblioteket ifølge lokaludvalget tage alle de medier i brug, der kan understøtte udviklingen af kritiske kulturforbrugere. Litteratur og læsning er centralt, men også andre kulturformidlende medier såsom film, musik og teater samt aktiviteter i samarbejde med andre kulturformidlere bør prioriteres.

Hvad angår aktiviteter, stiller Christianshavn Lokaludvalg sig kritisk over for "faste koncepter", da det er vigtigt at fastholde de lokale initiativer. Endelig nævner Ældrerådet specifikt i forhold til "Bogen kommer", at kendskabet til ordningen, som er et tilbud til borgere, der på grund af sygdom, handicap eller alder ikke selv er i stand til at hente materialer på et bibliotek, bør udbredes.

4. Børn og unge

Børne- og ungebiblioteket

Amager Øst Lokaludvalg konstaterer, at 29% af de adspurgte i deres spørgeskemaundersøgelse kommer på biblioteket med børn for at besøge børnebiblioteket. Og på spørgsmålet om, hvilket tilbud, der er vigtigst, kommer gode faciliteter til børn som nr. to. I forhold til indretningen af børnebiblioteket, finder Østerbro Lokaludvalg det u hensigtsmæssigt, hvis man adskiller voksen og børnebibliotekerne, og Brønshøj-Husum Lokaludvalg foreslår, man laver små voksen- og ældreområder i børneområderne.

Derudover savner Brønshøj-Husum Lokaludvalg overvejelser om, hvordan bibliotekerne kan formidle litteratur og læsning til unge i et trygt og givende miljø. Og Christianshavn Lokaludvalg anfører, at mange studerende har brug for studiepladser, mødelokaler samt rum til ro og fordybelse.

Endelig konstaterer Kgs. Enghave Lokaludvalg, at det i deres område er vigtigt, at biblioteket spiller væsentlig rolle i forbindelse med integration af de etniske minoritetsbørn. Og Bispebjerg Lokaludvalg mener, at udsatte børn og unge har brug for den voksenkontakt, der er på et bibliotek. Derfor er det en kvalitet i sig selv, at der er et fast tilknyttet fagpersonale til biblioteket.

Opsøgende indsatser og samarbejder

Christianshavn Lokaludvalg påpeger vigtigheden af, at indsatsen overfor førskoleområdet, indskoling, skolebørnene, overbygningen og uddannelsesområdet styrkes. Og da det er alle børn, og ikke kun udsatte børn, der læser mindre, bør indsatsen gælde alle kommunens børn og omfatte et forpligtende gensidigt samarbejde med daginstitutioner og skoler. I relation hertil spørger Københavns Kommunes bibliotekarers tillidsrepræsentanter, om man med ordene "udvalgte" og "visse" børn markerer, at ambitionen ikke er at nå alle børn.

Digitale tilbud

Christianshavn Lokaludvalg påpeger, at det virker unødigt ambitiøst, at Københavns Biblioteker skal digitalisere faglitteratur, der er relevant for udskolingen og ungdomsuddannelserne samt udvikle e-kurser og etablere digitale interessefællesskaber. De bør i stedet udvikles i et landsdækkende samarbejde. Meget af den skitserede udvikling kan bindes op på strategiske partnerskaber, men partnerskaberne virker umiddelbart for snævert tænkt indenfor hovedstadens rammer.

5. Ressourcer

Brønshøj-Husum Lokaludvalg anfører, at det er nødvendigt med flere ressourcer for at løfte opgaverne i biblioteksplanen. Og Valby Lokaludvalg angiver, at en lang række af de positive intentioner og forslag i planen kun kan realiseres, hvis der afsættes øgede midler til biblioteksdriften. Også Nørrebro Lokaludvalg mener, at der bør tilføres flere midler til bibliotekerne, herunder til at gennemføre aktiviteter.

Christianshavn Lokaludvalg kan ikke være mere enig i, at hvis udkastet skal leve op til sin ambitiøse plan, kræver det tilførsel af nye ressourcer. Udvalget anfører således, at hvis der fortsat skæres 2 % i biblioteksbudgettet årligt, og befolkningstallet stiger med 2 % om året, vil der i 2023 være et fald i biblioteksudgifterne på 16 % pr. indbygger.

Derudover mener Vesterbro Lokaludvalg, at de stadig skærpede krav til institutionerne om indtægter via udlejning af lokaler kan komme til at lægge hindringer i vejen for, at bibliotekerne/kulturhusene kan leve op til planens intentioner.

Som en særlig problemstilling nævner Brønshøj-Husum Lokaludvalg det uholdbare i, at materialekontoen er finansieret ved gebyrindtægter. Dels fordi et højt gebyr kan afholde borgerne fra at låne bøger, dels fordi gebyrindtægterne er faldende, eftersom de digitale lån afleverer sig selv og derfor ikke genererer gebyrstraf. Sidstnævnte tendens må antages at stige i takt med det større digitale forbrug. Nørrebro Lokaludvalg er af samme opfattelse, idet udvalget anfører, at man ikke bør budgettere med strafgebyrer, eftersom det kan føre til, at der bliver spekuleret i at uddele flere eller højere strafgebyrer. Og Ældrerådet opfordrer til, at man fremadrettet ikke kobler indtægter fra lånegebyrer sammen med materialebevillingen, da gebyrindtægter ikke bør danne grundlag for mængden af nyindkøbte materialer.

6. Borgerinvolvering

Christianshavn Lokaludvalg mener, at der burde have været en højere grad af borgerinddragelse i forbindelse med udarbejdelsen af planen. Vanløse Lokaludvalg ønsker, at biblioteksplanen i højere grad uddyber og forpligter sig på en konkret borgerinddragelse. Amager Vest Lokaludvalg anbefaler, at rammerne fra 2009 om, at bibliotekerne skal arbejde for borgerinddragelse og etablering af brugerråd, genoplives.

Nørrebro Lokaludvalg anfører, at når der skal tages udgangspunkt i borgernes ønsker og behov, er det vigtigt, der bliver en ordentlig inddragende proces, så man sikrer, at alle grupper høres. Det samme angiver Vesterbro Lokaludvalg, som mener, der er behov for at nytænke borgernes mulighed for at indgå i styringen og udviklingen af kultur- og fritidsinstitutionerne. Planen indeholder ifølge udvalget ikke en aflæsning af byens udvikling og de udfordringer, det stiller bibliotekerne overfor og er svær at placere i forhold til Kultur-kompasset og den Kultur- og fritidspolitik, som også er i høring.

Endelig mener Indre By Lokaludvalg, at borgerne i hovedsagen kun er interesseret i at påvirke udviklingen af deres eget bibliotek. Så når man skal konkretisere biblioteksplanen ude på bibliotekerne, bør det ske efter en forudgående høring i bydelen, ligesom Amager Vest Lokaludvalg foreslår, at alle interessenter involveres i jagten på at finde en måde, der sikrer, at brugerne kan anvende biblioteket uden personale efter bibliotekernes lukketid.